

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת דברים

אבל מה כל כך גרוע בשנאת חினם?

מה גורם לנו לא לאהוב את עצמנו? איך זה משפיע על אהבת ישראל שלנו? שיעור מיוחד לשלושת השבועות על אהבת ישראל אמיתית, ואיך זה קשור למערכת היחסים שלנו עם ה'

מפני מה חרב הבית?

אנחנו נמצאים בעיצומם של ימי בין המצרים, ימי האבלות על חורבן הבית. בשבוע הבא יחול תשעה באב, היום בו נחרב בית המקדש. חז"ל מספרים לנו מה הייתה הסיבה שבעבורה נחרב הבית: "מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חינו". אם כן, בימים אלו במיוחד מוטל עלינו לתקן את התופעה של שנאת חינו.

אך מהי שנאת חינו? ומה ההבדל בינה לבין שנאה רגילה?

שנאה עם סיבה, ושנאה בלי סיבה

באופן פשוט, שנאה רגילה מגיעה בעקבות סיבה ברורה ומוצדקת. פלוני הזיק לי, עשה לי עוול כלשהו, ולכן אני שונא אותו. זו לא השנאה שבגללה נחרב הבית. שנאה כזו אפשר לפתור יחסית בקלות, שהרי בסך הכל יש כאן בעיה במערכת יחסים, ומה שנדרש הוא רק לעשות בה סדר.

לעומת זאת, השנאה שבעבורה נחרב הבית היא שנאה שורשית ומהותית יותר, שנאה בלי סיבה, שנאה בעצם. זו המשמעות של שנאת חינו.

אבל מניין מגיעה שנאה כזו? כיצד מתפתחת תופעה מוזרה כל כך, שבה אנו שונאים זה את זה ללא כל סיבה?

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

כשלא טוב לי עם עצמי

אדמו"ר הזקן, בספרו לקוטי תורה, מסביר ששנאת חינוך מתפתחת מתוך כך שהאדם מרגיש לא טוב עם עצמו. כאשר רע לאדם עם עצמו, הוא שקוע כולו במצבו, וכך יוצא שכל מי שהוא לא-הוא מפריע לו בעצם קיומו. כאשר האדם נמצא במצוקה, אין לו פנאי לפנות מקום לאף אדם נוסף.

הדבר דומה למצב שכולנו מכירים מחיי היומיום: לכולנו יצא לפגוש אדם שנמצא בלחץ היסטרי, (אולי גם את עצמנו פגשנו במצב כזה...). בסיטואציה כזו, כולם יודעים, 'אין עם מי לדבר'. אותו אדם שקוע לגמרי בלחץ שלו, והוא לא יכול להתייחס כרגע לאף אחד. כל האנשים על פני כדור הארץ עכשיו 'מפריעים לו'.

אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שבמידה מסוימת כולנו דומים לאותו אדם. כל חיינו אנו נמצאים באותו מצב של 'לחץ היסטרי' על עצם קיומנו, ופחדים פחד מוות שמא 'ידרכו' לנו על הקיום, או חס ושלום יצמצמו את התפשטותו. כיוון שזהו המצב הנפשי הבסיסי שלנו, אנו מרגישים שכולם 'אויבים' שלנו, ואנו שונאים את כולם שנאת חינוך – שנאה בלי שהם עשו לנו דבר, אלא רק מפני שהם מאיימים על קיומנו בעצם היותם קיימים לצדנו.

כשלא טוב לי עם הקב"ה

עד כאן הסברנו שהסיבה לשנאת חינוך היא מפני שרע לאדם עם עצמו. אמנם, בעומק יותר, אדמו"ר הזקן מסביר שהסיבה שרע לאדם עם עצמו היא בעצם מפני שרע לו עם הקב"ה. אילו הקשר של היהודי עם הקב"ה היה טוב, לא היה רע לו עם עצמו. הסיבה שרע לו עם עצמו היא אך ורק מפני שמהו פגום ביחסיו עם הקב"ה.

במילים פשוטות, הסיבה שלאדם לא טוב עם עצמו היא שהוא סבור שהקב"ה לא אוהב אותו. האדם טועה לחשוב שלה' לא אכפת מהצרות שלו ומהמצוקות שלו, ומתוך כך הוא מיוסר עם עצמו.

את הטעות הזו ביחס לה' אנו מוצאים גם בפרשת השבוע. כאשר משה רבנו מוכיח את עם ישראל על חטא המרגלים, הוא חוזר בפניהם על הטענה שהם טענו כלפי הקב"ה: "וַתִּתְּנֵם בְּאֶהְלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ בְּשׁוֹנְאֵת ה' אֱתָנוּ הוֹצִיאֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת אֶתְנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ". עם ישראל חשב שה' שונא אותו, ולכן הוציאו מארץ מצרים כדי להשמידו. על כך כותב רש"י מיד: "וְהוּא הָיָה אוֹהֵב אֶתְכֶם, אֲבָל אַתֶּם שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ. מִשָּׁל הַדִּיּוֹט אוֹמֵר: מַה דְּבַלְבָּךְ עַל רַחֲמֶיךָ, מַה דְּבַלְבָּה עָלֶיךָ".

אילו היהודי היה מאמין שה' אוהב אותו ונמצא איתו במצוקותיו, הוא היה מאמין שגם כל העולם אוהב אותו ושמח בו. אך מכיוון שהיהודי חושב שה' נגדו, ולא אכפת לו ממנו, הוא משליך זאת על כל העולם, ובטוח שכל העולם נגדו. מכאן הדרך קצרה מאוד לשנאת חינוס...

שלום בין האין ליש

אז כיצד מגיעים לאהבת חינוס?

אדמו"ר הזקן מסביר שמכיון שה' ברא את העולם יש מאין, ממילא אנו מרגישים שמצד הקב"ה כל העולם הוא אין בשבילו. לעומתו, אנחנו מרגישים שהעולם הוא 'יש', ואנחנו 'לחוצים' עליו. לפי זה, קיים עימות תמידי בינינו לבין הקב"ה: ה' מסתכל על העולם כ'אין', ואילו אנו מסתכלים על העולם כ'יש'.

העימות הזה הוא ממש חווית החיים שלנו: אנו מרגישים מזוהים עם הנפש הבהמית, 'לחוצים' על הקיום שלנו; ונראה לנו שלקב"ה המציאות שלנו לא חשובה, ולא אכפת לו ממצבנו. במצב כזה אנו מרגישים שה' נגדנו, כי הוא כביכול תקע אותנו עם 'יש' שלחוצ' על עצמו, וגם מוכרח לדאוג לעצמו לגמרי לבד (כי את ה' ה'יש' שלנו לא מעניין...).

מה עושים עם העימות הזה? אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שעלינו לעשות שלום בין האין ליש, בינינו לבין הקב"ה:

השלום בנפשנו יבוא כאשר נרגיש שהקב"ה מאוד רוצה את העולם, ונכיר בכך שהוא ברא את העולם יש מאין כי הוא מעוניין ב'יש' ורוצה בקיומו. לרצון של ה' בעולם יש ביטוי מוחשי – התורה והמצוות שהוא נתן לנו. בתורה ומצוות ניכר שה' מתעניין בעולם, וחשוב לו מאד כל פרט ופרט ממה שקורה איתנו. כאשר אנו מכירים בכך שה' רוצה בנו, ומתוך כך בורא אותנו ונותן לנו תורה ומצוות, נוצר שלום בנפשנו. וכאשר הקשר של היהודי עם ה' טוב ובריא, ממילא גם הקשר שלו עם זולתו הופך להיות קשר של אהבת חינוס.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

